

Kanon Pisma Świętego

W odpowiedzi na stanowisko Katolickie, uznające Pismo Święte i Tradycję jako źródła objawienia, protestantyzm sformułował regułę „Sola Scriptura”. Wymusiło to na reformatorach Kościoła ponowne przemyślenie istoty kanonu biblijnego.

Etapy powstawania ksiąg biblijnych

Może nam się to wydawać szokujące, ale nikt nie napisał książki pod tytułem „Pismo Święte”. Napisano zaś ewangelię Marka, Mateusza, listy Pawła, księgi prorockie, psalmy itd. Osoby, które te księgi pisały nie tworzyły Biblii, ale przekazywały świadectwo wiary i objawienia dla następnych pokoleń. Te spisane księgi zebrano w całość tworząc Biblię jako księgę zawierającą Boże objawienie, uznano je za natchnione a inne księgi istniejące równolegle nie zdobyły takiego uznania.

Prawie każda księga biblijna powstawała w kilku etapowym procesie. Na początku była tradycja ustna przekazywana przez bohaterów biblijnych. Apostoł Piotr nauczał wiernych słów Jezusa i to trwało przez prawie 30 lat. Mojżesz zbierał tradycję starożytnego Izraela i zebrał ją w jakąś formę pisaną. Prorocy głosili swoje poselstwo i ku pamięci potomnych ktoś je spisał. Śpiewano hymny ku czci Boga i w pewnym momencie zebrano je w księgę Psalmów.

W drugim etapie ktoś podjął decyzję spisania tego nauczania w księgę. Niektórzy przypuszczają, że autorzy ewangelii synoptycznych korzystali z pisanego źródła, choć nie jest ono znane. Księgi Biblijne redagowano w procesie trwającym jakiś czas aż do momentu, gdy powstały wersje nam dzisiaj znane.

W ostatnim etapie wspólnota wiernych uznała te księgi za natchnione i włączyła je do kanonu Pisma Świętego. Od tego momentu księgi te otoczono szczególną troską dbając o wierność kopiowania i budując na nich wiarę i teologię wspólnoty wiernych. Zdefiniowanie kanonu Pisma Świętego stało się konieczne, gdy pojawiły się różne dzieła opisujące podobne wydarzenia, ale wątpliwej jakości. Znane są ewangelie apokryficzne, naśladujące ewangelie kanoniczne. Aby je odróżnić od drugich konieczne stało się stworzenie zbioru ksiąg wiarygodnych i uznawanych za natchnione. Ten proces trwał dłużej lub krócej aż do czasów, gdy kanon Pisma przybrał znaną nam od starożytności formułę i zbiór ksiąg.

Księgi biblijne pisane były głównie na papirusie, jedynym znanym materiale piśmienniczym starożytności. Były pisane na zwojach a sam materiał był nietrwały i od czasu do czasu poprzednie kopie należało zastąpić nowymi. Rodziło to oczywiście ryzyko pojawienia się błędów i przeinaczeń i faktycznie dzisiejsi badacze znają wiele takich różnic pomiędzy poszczególnymi kopiami. Prowadzi to czasami badaczy to ciekawych przemyśleń. Jednak te różnice nie mają wpływu na istotę nauczania biblijnego. Należy je rozpatrywać jako ciekawostki.

Co Biblia mówi o sobie samej?

W Biblii mamy zapisanych wiele wypowiedzi zachęcających do wierności Słowu Bożemu a też zachętę do spisania objawienia Bożego w księgi. Samemu Bogu zależało na tym, aby jego Słowo dotarło do jak największej liczby ludzi i zostało utrwalone w księgach, aby nigdy nie zostało zapomniane.

O potrzebie spisania Słów Bożych pisze w księgach Mojżeszowych:

Wtedy rzekł Pan do Mojżesza: Zapisz to dla pamięci w księdze i wbij to w głowę Jozuego, że całkowicie wymażę pamięć o Amalekitach pod niebem. 2 Moj. 17:14

2Moj.17:14 wydaje się kontrowersyjnym zapisem woli Boga. Stwórca nakazuje zabicie Amalekitów, wrogów Boga i jego woli. Jednak, aby lud Boży o tym zadaniu nie zapomniał Bóg nakazuje spisanie tego nakazu w księdze.

Przez analogię całe Pismo zostało spisane po to, aby nam przypominać wolę Boga i abyśmy z niego czerpali natchnienie do działania i postępowania. Słowa mają nie tylko znaleźć się w księdze, ale też i w naszych sercach, abyśmy o nich zawsze pamiętali. Celem spisania nie jest archiwizacja, ale stałe poznawanie woli Boga, to zaś nakłada obowiązek czytania Biblii, szkoda, że tak niewielu to robi!

Słowa Boga mają być w naszej głowie i mają zmieniać nas system wartości, tak to wyraża księga Jeremiasza:

² Weź sobie zwój księgi i wypisz na nim wszystkie słowa, które ci powiedziałem o Jeruzalemie, o Izraelu, i o Judzie, i o wszystkich narodach, od dnia, gdy zacząłem mówić do ciebie, od czasów Jozjasza aż do dnia dzisiejszego. ³ Może, gdy dom judzki usłyszy o wszystkim złu, które Ja zamyślam im uczynić, nawróci się każdy ze swojej złej drogi i wtedy odpuszczę im winę i grzech. ⁴ Wtedy Jeremiasz wezwał Barucha, syna Neriasza; a Baruch wypisał na zwoju księgi pod dyktando Jeremiasza wszystkie słowa Pana, które wypowiedział do niego. ⁵ Potem dał Jeremiasz Baruchowi taki rozkaz: Mnie zabroniono wchodzić do domu Pana. ⁶ Idź przeto ty i odczytaj z tego zwoju, który napisałeś pod moje dyktando, słowa Pana w domu Pana w dzień postu wobec ludu; odczytaj je także wobec wszystkich mieszkańców Judy, którzy przychodzą ze swoich miast! Jer. 36:2-6

Słowo Boże ma być spisane, odczytywane przed ludźmi i ma zmieniać ludzkie serca. Tekst pisany ma oddziaływać na serca i umysły i kształtować na Boży wzór i obraz. Słowo Boga poprzez czytanie ma stanowić wyzwanie dla sumień grzeszników mających tendencję do ignorowania Boga i jego woli.

Napisz, więc, co widziałeś i co jest, i co się stanie potem. Obj. 1:19

Księga Apokalipsy nie została spisana przez Jana, aby zaspokoić jego talent literacki, ale aby ukazać wiernym przyszłość i los świata. Te spisane słowa mają być drogowskazem wiary dla czytelników, ukazującym wydarzenia jakie są przed nami.

W 5Moj.31,-11 ukazany jest cel spisania objawienia Bożego w księgi:

⁹ I spisał Mojżesz ten zakon, i dał go kapłanom, synom Lewiego, którzy noszą Skrzynię Przymierza Pańskiego, i starszym izraelskim. ¹⁰ Dał im też Mojżesz taki rozkaz: Po upływie każdego siedmioletnia, w roku umorzenia długu, w Święto Szalasów, ¹¹ Gdy przyjdzie cały Izrael, by pokazać się przed obliczem Pana, Boga twego, na miejscu, które wybierze, odczytasz ten zakon przed uszami całego Izraela. 5 Moj. 31:9-11

W innym miejscu czytamy:

Wtedy Mojżesz spisał wszystkie słowa Pana, a wstawszy wcześniej rano, zbudował ołtarz u stóp góry i postawił dwanaście pomników dla dwunastu plemion izraelskich. 2 Moj. 24:4

Mojżesz nakazuje przypominanie słów Bożych ludowi. Obowiązek ten spoczywa na kapłanach służących Bogu w świątyni. W czasie wielkich świąt Słowo spisane ma być przypominane, a sam fakt spisania tego słowa został upamiętniony dwunastoma pomnikami postawionymi na drodze wędrówki ludu Izraelskiego po pustyni.

Mojżesz wyraża tutaj nie tylko nadzieję, ale daje też i rozkaz, aby dokładnie przestrzegać tego wszystkiego, co zostało spisane w Piśmie:

Niczego nie dodacie do tego, co ja wam nakazuję, i niczego z tego nie ujmiecie, przestrzegając przykazań Pana, waszego Boga, które ja wam nakazuję. 5 Moj. 4:2

Dalej pisze:

Wszystko, co ja wam powiedziałem, starannie wypełniajcie. Nic do tego nie będziesz dodawał ani niczego od tego nie ujmiesz. 5 Moj. 13:1

Te dwa wersety są bardzo istotne. Wynika z nich, że Słowo Boże jest zbiorem zamkniętym. Nie można go modyfikować dodając lub ujmując cokolwiek. Jan zaś napisał:

⁹ Kto się za daleko zapędza i nie trzyma się nauki Chrystusowej, nie ma Boga. Kto trwa w niej, ten ma i Ojca, i Syna. ¹⁰ Jeżeli ktoś przychodzi do was i nie przynosi tej nauki, nie przyjmujcie go do domu i nie pozdrawiajcie. ¹¹ Kto go bowiem pozdrawia, uczestniczy w jego złych uczynkach. 2 Jan. 1:9-11

Co to znaczy za daleko się zapędzać? Odpowiedz na to pytanie wydaje się dość istotna. Ważnym zagadnieniem jest trzymanie w ryzach naszej wyobraźni, ostrożne interpretowanie i nie tworzenie teorii, których w Biblii nie ma. Stanowi to klucz do zrozumienia tego nakazu. Niestety mamy tendencję do wczytywania w tekst tego, co jest naszą interpretacją, wyobraźnią i pobożnym życzeniem. Wielu z nas interpretuje Biblię pod siebie tak, aby ona wspierała nasze poglądy.

Przykładem na takie działanie może być fragment ewangeliczny, w którym Jezus umierający na krzyżu prosi Jana o zaopiekowanie się jego matką. Na tym neutralnym teologicznie zadaniu zbudowano całą teologię maryjną, nic niemającą wspólnego z tym fragmentem.

Jan w Objawieniu wprost nas ostrzega:

¹⁸ Co do mnie, to świadczę każdemu, który słucha słów proroctwa tej księgi.; Jeżeli ktoś dołoży coś do nich, dołoży mu Bóg plag opisanych w tej księdze; ¹⁹ A jeżeli ktoś ujmie coś ze słów tej księgi proroctwa, ujmie Bóg z działu jego z drzewa żywota i ze świętego miasta, opisanych w tej księdze. Obj. 22:18-19

Ten werset pochodzi z ostatniej księgi Biblii, zamykając objawienie Boże, Jan ostrzega kościół przed manipulowaniem Słowem Bożym. Próby tendencyjnego interpretowania Biblii, dokładania do niej treści poza biblijnych wiąże się tutaj z dołożeniem „plag apokaliptycznych” na tych, którzy to robią. Zadaniem Kościoła i jego liderów jest trwania w Słowie Boga i wiernym interpretowaniu tych słów.

Jak powiedzieliśmy przedtem, tak i teraz znowu mówię: Jeśli wam ktoś zwiastuje ewangelię odmienną od tej, która przyjęliście, niech będzie przeklęty! Gal. 1:9

Paweł idzie jeszcze dalej, wprost stwierdza, że każdy kto głosi pokrętną ewangelię, kto naucza niebiblijnych nauk jest przeklęty, czyli potępiony. Te słowa powinny nam

uzmysłowić wielką odpowiedzialność nauczycieli w Kościele. Społeczność wiernych ma być prowadzona zgodnie z nauką Biblii a nie według teorii wziętych z innych źródeł. Każdy kto naucza w zborze musi brać te słowa sobie do serca.

W dalszych słowach zawarta jest dla nas zachęta:

Niechaj nie oddala się księga tego zakonu od twoich ust, ale rozmyślaj o niej we dnie i w nocy, aby ściśle czynić wszystko, co w niej jest napisane, bo wtedy poszczęści się twojej drodze i wtedy będzie ci się powodziło. Joz. 1:8

Księga zakonu to pięcioksiąg Mojżeszowy w czasach Jozuego nic więcej jeszcze nie istniało. Jozue zachęca wiernych do studiowania i zapamiętywania Słowa Bożego, tak aby opanowało ono nie tylko nasze usta, ale umysł i aby było w nas o każdej porze dnia i nocy. Ten nakaz dotyczy każdego wierzącego człowieka.

Pamiętam wstrząsającą wypowiedz wykładowcy seminaryjnego, który zadał pytanie studentom teologii: „kto przeczytał cały Stary i Nowy Testament?”- i nikt się nie zgłosił. Podobne pytanie zadałem w jednej z małych społeczności i podniosło się parę rąk do góry. Jak mamy realizować i stosować w życiu Słowo Boga skoro go nie znamy? Być może wiele problemów kościelnych wypływa z nikłej znajomości Słowa. Już nie wspomnę o zachęcie Jozuego, aby Słowo Boże wypełniło nas w pełni. Tym bardziej, że apostoł Paweł napisał:

^{16.} Całe Pismo przez Boga jest natchnione i pożyteczne do nauki, do wykrywania błędów, do poprawy, do wychowywania w sprawiedliwości, ^{17.} Aby człowiek Boży był doskonały, do wszelkiego dobrego dzieła przygotowany. 2 Tym. 3:16-17

Powyższy werseł zawiera niezmiernie ważne stwierdzenie, całe Pismo jest natchnione przez Boga. Nie możemy budować swojej wiary na części, na wybranych księgach, czy na zbiorze wersełów. Każde twierdzenie teologiczne powinno być budowane w oparciu o całe Pismo Święte a nie na wyrwanych z kontekstu wersełów. Nie mamy prawa też stosować wytrychów usprawiedliwiających wybiórczą interpretację typu przesłania kulturowego, historycznego czy jakiegokolwiek innego.

Co więcej to natchnione Pismo jest pożyteczne i skuteczne w wykrywaniu błędów i nauczaniu wiary i wychowywaniu słuchaczy do życia etycznego w Bogu. Tu mamy Sola Scriptura dokładnie zdefiniowane przez apostoła Pawła. Biblia pozwala nam na wykrywanie błędów w nauczaniu, może weryfikować naukę Kościoła i każde twierdzenie teologiczne, które nie ma ulokowania w Biblii. Każda nauka niepotwierdzona w Piśmie jest fałszywa. Do takich nauk należy czyścić, kult świętych, kult obrazów i figur, rozwody w kościele, afirmacja seksu poza małżeństwem i wiele innych.

Fragment ten ma też znaczenie w naszej osobistej wierze. Chrześcijanin ma obowiązek studiowania Biblii i budowania swojej osobistej wiary. Trudno sobie wyobrazić skutecznego chrześcijanina, który tego nie robi. Dzisiejszy kościół jest słaby, gdyż wierni tego kościoła i niestety niektórzy duchowni nie znają Pisma Świętego i nie poddają swojego życia pod treści tam zawarte.

Autor listu do Hebrajczyków stwierdza:

^{11.} Starajmy się tedy usilnie wejść do owego odpocznienia, aby nikt nie upadł, idąc za tym przykładem nieposłuszeństwa. ^{12.} Bo Słowo Boże jest żywe i skuteczne, ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny, przenikające aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolne osądzić zamiary i myśli serca; Hebr. 4:11-12

Celem chrześcijanina jest wejście do odpoczynienia, czyli mówiąc w skrócie do nieba. Celowi temu służy Pismo Święte, które ma moc przekształcić nas od środka i uczynić w miarę doskonałymi. To Biblia kształtuje nasz charakter, nasze postępowanie i naszą wiarę. Biada nam, gdy tego Słowa nie czytamy, nie stosujemy w życiu i nie pozwalamy, aby Bóg nas kształtował poprzez swoje Słowo w nowego doskonałego człowieka. Dramatycznym stanem wiernych w zborach jest brak studiowania Słowa, brak osobistego cichego czasu, brak znajomości słów listu napisanego przez Boga do nas w postaci Biblii.

Czy zamknięta Biblia może być skutecznym i żywym Słowem? Oczywiście, że nie! Bez otwartej Biblii i wpisanej do naszego życia nie jest ono chrześcijańskie i nie zmienia się w rytm tego słowa. Dlatego też Sola Scriptura zawiera w sobie indywidualne wezwanie, abyśmy budowali swoje osobiste życie wiary tylko na Piśmie Świętym a nie na osiągnięciach psychologii, socjologii, propozycji kulturowych i politycznych. Oczywiście te wymienione są ważne i mają wpływ na zrozumienie świata w jakim żyjemy, ale to Biblia ma być zdecydowanie na pierwszym miejscu w budowaniu chrześcijańskiego światopoglądu.

Jan w swojej ewangelii zapisał ważne słowa:

^{30.} I wiele innych cudów uczynił Jezus wobec uczniów, które nie są spisane w tej księdze;

^{31.} Te zaś są spisane, abyście wierzyli, że Jezus jest Chrystusem, Synem Boga, i abyście wierząc mieli żywot w imieniu jego. Jan. 20:30-31

Nie wszystko, co uczynił Jezus, nie wszystkie słowa proroków i ludzi Biblii zostały spisane, ale jedynie te, które prowadzą do zbawienia i są to słowa w pełni wystarczające. Nie musimy szukać innych źródeł wiary, gdyż to co zapisane jest absolutnie wystarczające. Szukając źródeł wiary gdziekolwiek narażamy się na błędy i na rozminięcie się z wolą Boga.

^{24.} A to właśnie jest uczeń, który składa świadectwo o tych rzeczach i to napisał; a wiemy, że świadectwo jego jest prawdziwe. ^{25.} Wiele też innych rzeczy dokonał Jezus, które, gdyby miały być spisane jedna po drugiej, mniemam, że i cały świat nie pomieściłby ksiąg, które by należało napisać. Jan. 21:24-25

Pismo Święte jest wyborem wydarzeń i zdarzeń pochodzących z dużego zbioru Bożego słowa, to Duch dokonał wyboru tych wydarzeń. Musimy, jako wierzących uszanować ten Boży wybór i przyjąć Słowo Boże, jako jedyne źródło objawienia Bożego, jako wyznacznik dla naszej wiary i praktyki kościelnej.

Narodziny kanonu Starego i Nowego Testamentu

Kanon Pisma Świętego narodził się z potrzeby Kościoła i judaizmu. W sumie nikt nie napisał Biblii jako jednorodnej całości, ale napisano poszczególne księgi, które zdobyły autorytet Żydów i chrześcijan i zostały zebrane w zbiór ksiąg zwanych Biblią. Oraz pytanie o wiarygodność tego zbioru? Oczywiście znane są księgi powstałe równolegle, które nie znalazły swojego miejsca w tym kanonie i pytanie dlaczego tak się stało?

Wbrew przekonaniu niektórych kryteria wyboru zastosowane do stworzenia kanonu Pisma Świętego były dość ostre i jednoznaczne. Trzeba też pamiętać, że w tym kanonie są księgi oczywiste, jak i te wobec, których były wątpliwości.

Kanon Starego Testamentu

Kanon Starego Testamentu narodził się stosunkowo niedawno, stało się to w pierwszym wieku po Chrystusie. Kanon ten ustalił synod uczonych żydowskich w roku 90 po Chrystusie w Jamnii (obecnie Javne) i nazywany jest czasami kanonem jerozolimskim.

Kanon ten zawiera 39 ksiąg i został między innymi potwierdzony przez Józefa Flawiusza w 95 roku. Trzeba też pamiętać, że po przetłumaczeniu na grekę, niektóre księgi Starego Testamentu zostały podzielone na dwie, ze względu na to, iż nie mieściły się w jednym zwoju np. księga 1 Kronik i 2Kronik.

Istniał jeszcze drugi zestaw pism Żydowskich znajdował się on w bibliotece w Aleksandrii. Żydzi aleksandryjscy nie posługiwali się już językiem hebrajskim, dlatego też Pisma religijne przetłumaczyli na grekę. Jak podaje legenda księgi te zostały przetłumaczone przez 70 uczonych pracujących niezależnie od siebie i ci uczeni przetłumaczyli te księgi identycznie. Kanon ten zawiera 47 ksiąg, czyli o 8 ksiąg więcej. Został nazwany Septuagintą. W roku 1546 Sobór Trydencki określił kanon Starego Testamentu włączając do niego 7 dodatkowych ksiąg, właśnie z tego kanonu. Są one nazywane przez katolików księgami wtórno-kanonicznymi.

Same księgi Starego Testamentu powstawały w ciągu całej historii starożytnego Izraela. Znajdowały się one w obiegu życia religijnego Izraelitów i Judejczyków na długo przez niewolą babilońską. Miały one duże znaczenie dla budowania wiary w tamtych czasach. Niewiele wiemy z okresu poprzedzającego niewolę Babilońską. Wydaje się, że dzisiejsza treść ksiąg Starego Testamentu narodziła się gdzieś w trakcie niewoli lub zaraz po niej. Wtedy też powstały znane nam wersje ksiąg biblijnych i zasady wiernego przepisywania kolejnych Biblii.

Stary Testament został napisany w języku Hebrajskim, niektóre fragmenty w Aramejskim a księgi wtórno-kanoniczne (nieuznawania za natchnione przez protestantów) w języku greckim⁸.

Kanon Nowego Testamentu

Księgi Nowego Testamentu powstawały w latach pomiędzy 50 a 100 po narodzeniu Chrystusa. Kanon Nowego Testamentu został ostatecznie ustalony w III-IV wieku, choć księgi tak jak w przypadku Starego Testamentu powstały dużo wcześniej.

Kryterium uznania tych ksiąg za natchnione było pochodzenie księgi od apostołów, choć mogły być spisane przez ich asystentów. Istnieją świadectwa, że ewangelia Marka, to katecheza apostoła Piotra. Podobno Piotr nie umiał greki więc w czasie jego wizyty poza Palestyną tłumaczem był Marek. To on na prośbę wiernych spisał ewangelię a Piotr ją zatwierdził⁹ Podobnie Łukasz spisał nauczanie Pawła, a Mateusz i Jan sami byli apostołami. Jeśli chodzi o listy apostołskie, to autorów tych listów znamy, większość napisał Paweł, a też Piotr, Jakub i Jan.

Przy powstawaniu kanonu Nowego Testamentu rodziły się różne wątpliwości i zastrzeżenia. Wątpliwości dotyczyły autorstwa a więc i kanoniczności ksiąg. Kwestionowano 2 i 3 lista Jana podając w wątpliwość autorstwo tych listów. Czy też kwestionowano list do Hebrajczyków, gdyż autor tego listu jest nieznan.

Znane nam księgi Nowego Testamentu uznawane były przez natchnione i czytane były w zborach w pierwszym i drugim wieku. Ciekawostką może być fakt, że żaden ze starożytnych soborów ani synodów Kościoła nie ustalił kanonu Nowego Testamentu, kanon był efektem wiary kościoła.

⁸ Niektórzy badacze uważają, że one też powstały w języku hebrajskim lub aramejskim, choć nie zachowały się jedynie tłumaczenia na grecki.

⁹ Pisał o tym Euzebiusz z Cezarei.

W IV wieku sporządzono spis ksiąg Nowego Testamentu według kryterium wiarygodności podzielono księgi na trzy grupy¹⁰:

- Homilegomena księgi przyjmowane przez wszystkie zbory i kościoły, jako natchnione
- Antilegomena księgi, wobec których istniały „głosy przeciwne” niemniej były uznawane przez znaczną większość kościołów były to List Jakuba, 2Piotra, 2 i 3 Jana, Judy
- Były też pisma ważne dla pierwszych chrześcijan, ale niewchodzące do kanonu i polecane do czytania np. Didache, Pasterz Hermesa.

Dlaczego apokryfy nie weszły do kanonu?

Oczywiście obok ksiąg, które znalazły się w kanonie istniały inne książki religijne, filozoficzne, teologiczne próbujące szukać odpowiedzi na temat Boga, Jezusa, Marii i apostołów. Te księgi około biblijne nazywamy apokryfami. Dotyczą zarówno Starego jak i Nowego Testamentu. Księgi te powstawały równolegle lub przed lub po wydarzeniach jakie opisuje Biblia. Często celowo naśladowały księgi oryginalne, aby wierzących wprowadzać w błąd lub uwiarygodniać pozornie słuszną teologię. Czasami też pseudo pisma pisali wrogowie chrześcijaństwa, aby o ile można zmylić wierzących.

Kwestionowano kanoniczność ksiąg zapisanych w Septuigincie, a uznanych za kanoniczne przez sobór Trydencki. Przeciwnikami uznania tych ksiąg za natchnione byli między innymi: Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Rufin, Hieronim i Augustyn. Księgi wtórno-kanoniczne nie zostały uznane za natchnione przez judaizm, gdyż nie uznawali ich kapłani Jerozolimscy. Protestanci zdecydowali się uznać za natchniony kanon Jerozolimski.

Lektura apokryfów jest ciekawym przeżyciem, niektóre z nich pasują do ducha Starego Testamentu a inne odbiegają od treści biblijnych. Apokryf „Psalmów Salomona” wydaje się piękny i godny czytania. Są też księgi naśladowujące pogańskie wyrocznie, które trudno zaakceptować, co do treści i pokazywanej teologii. Księgi te powstawały w różnym czasie, też w czasach wczesnego kościoła.

Istnieją też apokryfy Nowego Testamentu. Powstawały one od drugiego wieku i prawdę mówiąc aż do średniowiecza. Celem napisania były różne motywy np.: obrona gnozy, wsparcie dla herezji i heretyków niby to na nowo odkrytymi źródłami wiedzy. Na tych księgach zbudowany jest kult Maryjny w katolicyzmie i prawosławiu. Były też apokryfy mające na celu ośmieszenie chrześcijaństwa, zmylenie wierzących, aby przyjęli złe podstawy teologiczne swojej wiary lub nawet zgorszyli się nią.

Można powiedzieć, że apokryfy to literatura około biblijna, próbująca naśladować styl Biblii a celem jej napisania było osiągnięcie jakiegoś dogmatycznego twierdzenia. Możemy powiedzieć też, że do dzisiaj powstają książki naśladowujące Biblię, mówiące o wydarzeniach z nią związanych. Przykładem na takie działania mogą być „Listy Nikodema” Jana Dobraczyńskiego jest to świetna książka opasująca życie Jezusa.

Apokryfy warto przeczytać, choć nie można na nich budować swojej wiary. Niektóre treści są ciekawe, inne bulwersujące, inne jawnie fałszywe. Gdy sam czytałem apokryfy to zauważyłem, że choć próbują naśladować Biblię, to daleko im do doskonałości tekstów, które naśladowują .

¹⁰ Hammond T.C *Zarys teologii* str.26-27

Problem Wierności oryginałom

Badacze Pisma Świętego zadają sobie dwa pytania. Pierwsze dotyczy wierności tekstu biblijnego a drugie kto jest autorem poszczególnych ksiąg biblijnych. Przykładem na temat autorstwa mogą być księgi Samuela, gdyż część treści opisuje wydarzenia po śmierci Samuela, więc kto napisał księgę? Z drugiej strony analizując treści znalezionych kopii ksiąg Biblijnych dostrzec można różne wersje opowiadania biblijnego i trudno jest rozstrzygnąć, która wersja jest oryginalna.

Poszukiwanie oryginału ksiąg biblijnych jest niezmiernie trudne, gdyż w tamtych czasach pisano na papirusie, dość nietrwałym materiale piśmienniczym, wymagającym ciągłego przepisywania tekstu. Z konieczności musiano to robić, aby zachować dany tekst ku potomnym. W związku z tym brak jest tekstów oryginalnych a znane są jedynie kopie i to dość późne. W przypadku odkryć w Qumran były odkryte księgi Starego Testamentu z czasu pierwszego wieku i to w dodatku w dość złym stanie technicznym, do dzisiaj nie udało się odczytać wszystkich papirusów. Dotyczy to też Nowego Testamentu, gdyż nie zachowały się żadne oryginały z tego samego powodu co powyżej.

Sytuacja poprawiła się gdy wynaleziono pergamin. Nastąpiło to w II wieku przed Chrystusem, ale ten wynalazek znalazł uznanie i upowszechnił się dopiero w IV wieku po Chrystusie i mniej więcej z tego okresu pochodzą najważniejsze zachowane kopie Pisma Świętego.

W judaizmie jak i chrześcijaństwie wprowadzono dość surowe zasady kopiowania tekstów biblijnych. W efekcie tego zachowały one spójność na przestrzeni wieków. Oczywiście są różne błędy pisarskie, rzadko jednak mające wpływ na sens i znaczenie tekstu. Chociaż trzeba przyznać, że jest parę znaczących rozbieżności stanowiących problem dla określenia treści oryginalnej Pisma Świętego. Są to pojedyncze zdania i nie mają one wpływu na interpretację całości. W sumie można zaufać aktualnemu brzmieniu tekstu Biblijnego a poszukiwanie szczegółów zostawić badaczom.

Kolejnym problemem jest problem autorstwa, czyli inaczej, czy ewangelię Mateusza napisał Mateusz. W starożytności nie istniały prawa autorskie, zdarzało się, że aby nadać księdze większy prestiż autorstwo przypisywano ważnym postaciom historycznym. Np. apokryficzną księgę Henocha na pewno nie napisał Henoch. To sprawia, że niektórzy badacze kwestionują autorstwo poszczególnych ksiąg, uważając, że choć w nagłówku jest napisane imię autora, to jednak napisał to kto inny. Autorstwo niektórych ksiąg jest przypisane danym osobom przez starożytną tradycję, przez opinię Ojców Apostolskich, czy ojców Kościoła. Czasami nazwa księgi nie dotyczy autora, ale osoby dominującej w księdze, np. księga Estery. W przypadku NT możemy założyć, że autorami ksiąg są osoby, jakie do tych ksiąg są przypisane.

Generalnie Biblia w aktualnym przekazie jest wierna oryginałom i jest natchnionym słowem Boga. Problem różnic, autorstwa nie jest aż tak istotny i ważny, najważniejszy jest tutaj Duch Święty, który kierował umysłami redaktorów Pisma.

Kanon Katolicki a Protestantcki

Aktualnie są dwa najpopularniejsze kanony Starego Testamentu. Katolicki zawiera więcej ksiąg tak zwanych wtórno-kanonicznych a też fragment w księdze Daniela. Kanon protestancki jest krótszy. Jeśli chodzi o Nowy Testament to obie wspólnoty wyznaniowe mają identyczny kanon.

Protestanci przyjęli kanon jerozolimski a katolicy Septuiginty (choć nie w całości). Jeśli chodzi o jakość tłumaczeń, to obie strony przykładają do tego dużą uwagę i w zasadzie są

one równoważne. Należy jedynie unikać tłumaczenia Świadców Jehowy, gdyż ich tłumaczenie jest mocno tendencyjne i w niektórych miejscach niepoprawne.

Podsumowanie

Dzisiejszy Kanon Pisma Świętego ma za sobą długą historię. Opisuje relacje jakie Bóg miał z człowiekiem na przestrzeni wieków. Najstarsze opisane historie dotyczą początków historii ludzkości a ostatnie opisują wydarzenia w przyszłości, do której dążymy.

Badania naukowe potwierdzają wierność i dokładność tekstu na przestrzeni wieków. Osoby, które robiły kopie zachowały staranność, aby wiernie przepisać dzieła. W pełni więc możemy zaufać księgom Biblii.

Zasada Sola Scriptura oparta jest o solidny tekst Słowa Bożego, napisany pod natchnieniem Ducha Świętego i wiarygodny, jako źródło objawienia Bożego i wystarczający do budowania naszej wiary i teologii.

Bibliografia do rozdziału

- Borecki; Sergiusz; *Stary Testament - krótkie wprowadzenie.*; Słowo Prawdy; 99; 1; Str.8-10
- Hall; Terry; *Jak powstawała Biblia?*; Łaska i Pokój; 89; 3-4; Str.30-35
- Hammond T.C.; *Zarys teologii*; Legato Włocławek 2004 str.22-38
- Kuyper; Abraham; *Natchnienie i Duch Święty*; Słowo Prawdy 12/11; str.12-15
- Legiehn; Hans; *Co mówi Biblia o sobie.*; Łaska i Pokój 85/1-2; Str.22-28
- *Nazwa i historia Biblii.*; Łaska i Pokój 96/1;
- Ryrie Charles C.; *Podstawy teologii*; BEE International str.119-124
- Szajner; Marian; *Błędnie nie znając pism (Mat.22, 29)*; Słowo Prawdy 98/1;
- Turkanik Henryk; *Wokół zagadnień starotestamentowych (4)*; „Chrześcijanin” 78/10; Str.8-10
- Turkanik; Henryk; *Manuskrypty*; Chrześcijanin 79/9; Str.11-16
- Turkanik; Henryk; *Wokół zagadnień starotestamentowych (3)*; Chrześcijanin 78/10; Str.9-11
- Turkanik; Henryk; *Wokół zagadnień starotestamentowych.*; Chrześcijanin 78/3; Str.11-12
- Turkanik; Henryk; *Wokół zagadnień starotestamentowych.*; Chrześcijanin 78/9 str.9-11
- Turkanik; Henryk; *Wokół zagadnień starotestamentowych.*; Łaska i Pokój 82/06; Str.49-93
- Tyśnicki; Ryszard; *Czy objawienie Boże to proces otwarty czy zamknięty?*; Słowo Prawdy 16/02; Str.10-12
- Wiazowski; Konstanty; *Kanon Pisma Świętego.*; Słowo Prawdy 78/7-8; Str13-16
- Zachariasz Łyko; *Nauki Pisma Świętego*; Znaki Czasu Warszawa 1974; str. 21-47